

FDUV:s utlåtande om det nationella handlingsprogrammet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2023–2027

FDUV tackar för möjligheten att kommentera det nationella handlingsprogrammet. I programmet redogörs förtjänstfullt för många av de utmaningar som råder inom funktionshinderfältet. Gällande beskrivning av nuläget och vilka mål och åtgärder som programmet borde innehålla föreslår FDUV att följande punkter beaktas i programmet:

- 1. Rätten till individuellt anpassade tjänster, även på svenska.** FDUV föreslår att programmet fäster större uppmärksamhet vid att förebygga multipel diskriminering och åtgärder som tryggar rätten till tjänster på svenska. Svenskspråkiga med intellektuell funktionsnedsättning är en minoritet inom minoriteten och är därför i en särskilt utsatt position. I språkberättelsen (2021) betonas behovet av särskilda insatser för att förhindra multipel diskriminering. Enligt riksdagens uttalande om vårdreformen (RSv 111/2021rd) ska situationen för den svenskspråkiga specialomsorgen följas upp, sakkunskapen på svenska tryggas och tillräckliga resurser garanteras. Handlingsprogrammet bör därför uppmärksamma och förtydliga uppföljningen av välfärdsområdena tjänster på svenska för personer med funktionsnedsättning, inklusive samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena. Det här är centralt med tanke på implementeringen av rätten till ett självständigt liv (artikel 19).
- 2. Rätten till ett eget hem.** För att förverkliga funktionshinderkonventionens mål behövs starkare fokus på individuella boendetjänster. På sidan 55 nämns att välfärdsområdena behöver stöd för att förverkliga skrivelserna om boende och ett självständigt liv i den nya funktionshinderlagen. FDUV instämmer och betonar att mångsidiga boendelösningar bör utvecklas med beaktande av kraven i FN:s konventionen. Arbetet som gjordes inom boendeprogrammet KEHAS behöver därför få en fortsättning.
- 3. Rätten till självbestämmande.** FDUV välkomnar den nya funktionshinderlagen och den nya stödformen stöd i att fatta beslut. Utvecklingen av stöd i att fatta beslut bör ske i nära samarbete med funktionshinderorganisationerna och även anhöriga bör involveras. FDUV oroar sig för att reformen av självbestämmandelagstiftningen för personer med funktionsnedsättning drar ut på tiden och hoppas att programmet uppmärksammar behovet att prioritera denna reform. Specialomsorgslagens skrivelser är föråldrade och de ändringar som gjordes gällande självbestämmande och begränsningsåtgärder år 2016 var avsedda att vara en tillfällig lösning, i väntan på en större reform.
- 4. Rätten till anpassad information.** Programmet innehåller flera bra skrivningar om lätt språk på bland annat sidan 44. FDUV anser att programmet även borde hänvisa till handlingsprogrammet för lätt språk 2024-2026 som utformats av den nationella delegationen för lätt språk (Selkokielen neuvottelukunta). Enligt detta program bör det göras en utredning om ställningen för lätt språk i finsk lagstiftning.
- 5. Beslutet från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.** Delegationen behöver följa upp de åtgärder Finland vidtagit gällande FN-kommitténs beslut från år 2022 om personlig assistans och överträdelsena av artiklarna 19 och 5.

Tilläggsinformation:

Annette Tallberg-Haahtela, verksamhetsledare, annette.tallberg-haahtela@fduv.fi

Vanessa Westerlund, sakkunnig inom påverkansarbete, vanessa.westerlund@fduv.fi